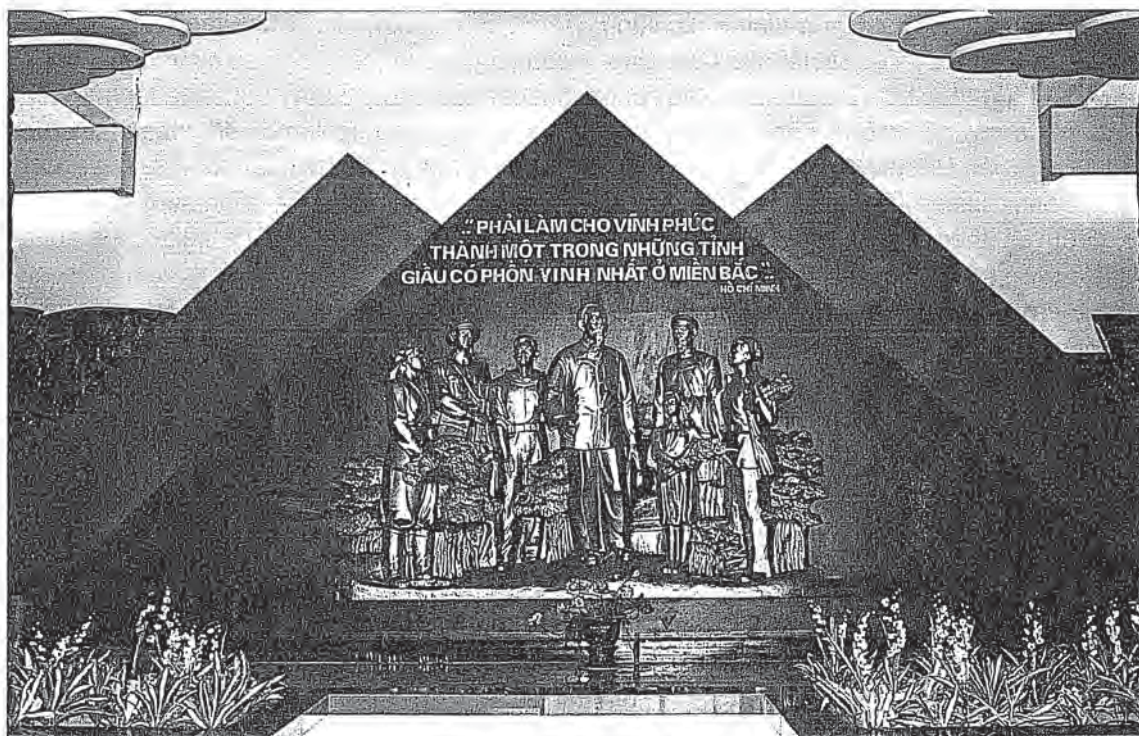

DI SẢN VĂN HOÁ VINH PHÚC VỚI QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI HIỆN TẠI

HOÀNG TRƯỜNG KỶ*

Nhóm tượng Chủ tịch Hồ Chí Minh với nhân dân Vinh Phúc
Ảnh: Minh Anh

Nằm ở phía Bắc thủ đô Hà Nội, Vinh Phúc là tỉnh có vị trí chiến lược quan trọng, có nền văn hoá lâu đời. Từ xưa đến nay, Vinh Phúc luôn ở vị trí kề cận đất đế đô và có một thời, tuy không dài, là đất đế đô - Mê Linh. Vinh Phúc cũng là địa bàn tiếp giáp với các trung tâm kinh tế, chính trị, văn hoá lớn như: Kinh đô Văn Lang thời Hùng Vương, kinh

đô Cổ Loa thời An Dương Vương và kinh đô Thăng Long - Đông Đô (nay là Hà Nội).

Địa bàn Vinh Phúc, từ thời tiền sử đã là nơi định cư của người Việt cổ, địa bàn chính của Nhà nước Văn Lang - Nhà nước sơ khai đầu tiên trong lịch sử dân tộc. Vinh Phúc cũng là quê hương của Hai Bà Trưng, người phụ nữ đầu tiên đã lãnh đạo nhân dân lật đổ ách thống trị tàn bạo của nhà Đông Hán, giành lại độc lập cho dân tộc ngay từ những năm 40

* PHÓ CHỦ TỊCH UBND TỈNH VINH PHÚC

sau Công nguyên; người đã dựng ngọn cờ giải phóng mở đầu truyền thống đấu tranh giữ nước quật cường, bất khuất, một nội lực sinh tồn của dân tộc qua hàng nghìn năm lịch sử.

Chính vì vậy mà di sản văn hoá trên quê hương Vĩnh Phúc vô cùng phong phú. Vĩnh Phúc hiện có 967 di tích lịch sử văn hoá các loại, trong đó có những di tích - danh thắng nổi tiếng như: Cụm đình Hương Canh, đình Thổ Tang, đình Bạch Trữ, đền Thính, đền Hai Bà Trưng, tháp Bình Sơn, danh thắng Tam Đảo, Tây Thiên, di chỉ khảo cổ Đồng Đậu... Cùng đó, Vĩnh Phúc cũng là địa phương hiện đang lưu giữ, ngưng đọng những giá trị di sản văn hoá phi vật thể đặc sắc của văn hoá xứ Đoài, với hát trống quân Đức Bác, hát Sa Mạc, hát Soọng Cô (dân tộc Sán Diu). Vĩnh Phúc cũng là quê hương của nhiều lễ hội độc đáo: Chọi trâu (Hải Lựu), đúc bụt (Đồng Tĩnh), kéo song (Hương Canh), hội xuống đồng (Đại Đồng), đánh Phết (Bàn Giản), rước cây bông (Thượng Yên, Đồng Thịnh) và nhiều làng nghề thủ công truyền thống, trong đó có những làng nghề nổi tiếng: Làng gốm Hương Canh, làng mộc Bích Chu, làng rèn Lý Nhân, làng rần Vĩnh Sơn, làng đục đá Hải Lựu, làng đan lát Triệu Đề... Nền giáo dục khoa bảng truyền thống ở Vĩnh Phúc cũng từng phát triển rực rỡ: Từ khoa thi năm 1124, thời Lý đến khoa thi năm 1889, thời Nguyễn - năm Vĩnh Phúc có người cuối cùng thi đỗ, liên tục trong 765 năm, Vĩnh Phúc có gần 100 bậc đại khoa, trong đó có 8 gia đình có 2, 3 anh em hoặc cha con cùng đậu tiến sĩ. Nhiều làng xã trong tỉnh có truyền thống hiếu học và có nhiều bậc khoa bảng như: Xã Sơn Đông (huyện Lập Thạch) có 13 vị tiến sĩ; xã Phú Xuân (huyện Bình Xuyên) có 8 vị tiến sĩ; xã Minh Tân (Yên Lạc) có 7 vị tiến sĩ... Hầu như thời nào Vĩnh Phúc cũng có những nhà khoa bảng - danh sĩ nổi tiếng đất nước. Thời Trần có danh sỹ Đỗ Khắc Chung; thời Lê Sơ có tiến sỹ lưỡng quốc Triệu Thái (đỗ tiến sỹ ở Việt Nam và Trung Quốc - thuộc nhà Minh); thời Hậu Lê có tiến sỹ Đỗ Nhuận là Hội phó Hội Tao Đàn (nhị thập bát tú) thời vua Lê Thánh Tông...

Từ ngày tái lập tỉnh (1997) đến nay, Vĩnh Phúc đã trở thành tỉnh có nền kinh tế phát triển nhanh, là một trong những tỉnh có tốc độ tăng trưởng kinh tế cao của cả nước. Cơ cấu

kinh tế chuyển dịch tích cực theo xu hướng công nghiệp hoá, hiện đại hoá. Đại hội Đảng bộ tỉnh Vĩnh Phúc lần thứ 14 đã xác định mục tiêu, cơ cấu kinh tế tỉnh Vĩnh Phúc là công nghiệp, du lịch - dịch vụ, nông - lâm nghiệp - thủy sản.

Với tiềm năng, lợi thế của một tỉnh nằm trong vùng kinh tế trọng điểm Bắc Bộ và thủ đô Hà Nội, Vĩnh Phúc tập trung phát triển công nghiệp và coi công nghiệp là nền tảng nhằm tạo sự tăng trưởng cao của nền kinh tế, kích thích các ngành khác phát triển, tạo thêm nhiều việc làm nhằm đẩy nhanh chuyển dịch cơ cấu lao động, tăng thu ngân sách. Phát triển công nghiệp phù hợp với qui hoạch chung của tỉnh cũng như của vùng và cả nước theo hướng: Ưu tiên phát triển các ngành công nghệ cao (công nghiệp công nghệ thông tin, chế tạo ô tô, xe máy); quan tâm phát triển các ngành công nghiệp có sử dụng nhiều lao động như khai thác và sản xuất vật liệu xây dựng, dệt may, chế biến nông sản, hàng tiêu dùng... Chú trọng đưa công nghiệp về nông thôn đồng thời quan tâm phát triển tiểu thủ công nghiệp, đặc biệt là các ngành nghề truyền thống.

Nông nghiệp và phát triển nông thôn được quan tâm đặc biệt, được coi là một nhiệm vụ quan trọng nhằm mục tiêu không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nông dân, đảm bảo an ninh trật tự nông thôn, tạo tiền đề và môi trường thuận lợi cho sự phát triển của công nghiệp và dịch vụ. Vĩnh Phúc tập trung đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá nông nghiệp, nông thôn; tiếp tục chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp, tích cực nghiên cứu, chuyển giao, ứng dụng tiến bộ khoa học kỹ thuật, công nghệ mới vào sản xuất trồng trọt, chăn nuôi, thủy sản; từng bước xây dựng nền nông nghiệp sạch phục vụ nhu cầu nội địa, các đô thị, khu công nghiệp, khu du lịch và hướng vào xuất khẩu

Vĩnh Phúc cũng rất chú trọng việc phát triển và nâng cao chất lượng các lĩnh vực dịch vụ, trong đó tập trung phát triển du lịch, với mục tiêu "đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn" để khai thác các tiềm năng du lịch của tỉnh. Khuyến khích và tạo điều kiện cho các thành phần kinh tế tham gia đầu tư phát triển du lịch; quy hoạch và xây dựng các khu

du lịch tâm cổ quốc gia và quốc tế tại các khu di tích và danh thắng tiêu biểu (Tây Thiên - Tam Đảo, Đại Lải, Đầm Vạc...); khai thác các tiềm năng dồi dào về văn hóa truyền thống của tỉnh, đặc biệt là hệ thống di tích lịch sử văn hoá, danh lam thắng cảnh cùng những lễ hội truyền thống đặc sắc và các di sản văn hóa phi vật thể khác, để thu hút khách du lịch đến với Vĩnh Phúc.

Bên cạnh mục tiêu phát triển kinh tế, coi trọng phát triển văn hóa, làm cho văn hóa thật sự là nền tảng tinh thần của xã hội, là động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội là một trong những nhiệm vụ được đưa lên hàng đầu. Mục tiêu, nhiệm vụ quan trọng này đã được thực hiện thông qua các hoạt động tiêu biểu như: Tập trung sưu tầm, nghiên cứu nhằm cung cấp những nhận thức đúng đắn về vị thế địa - văn hóa, địa - chính trị của vùng đất và con người Vĩnh Phúc, đồng thời bảo tồn, khai thác, phát huy có hiệu quả giá trị các di sản văn hóa vật thể và phi vật thể trên địa bàn tỉnh; đẩy mạnh và nâng cao chất lượng cuộc vận động toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa, xây dựng gia đình văn hóa, làng văn hóa, đơn vị văn hóa; thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, lễ hội, mừng thọ...; tăng cường quản lý nhà nước trên lĩnh vực văn hóa, thông tin, tạo môi trường văn hóa lành mạnh phục vụ cho phát triển kinh tế - xã hội,... Tất cả các hoạt động đó đều nhằm xây dựng và phát triển nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, gắn kết chặt chẽ và đồng bộ giữa phát triển văn hóa và phát triển kinh tế xã hội của tỉnh, hướng tới mục tiêu xây dựng một "thương hiệu Vĩnh Phúc về văn hóa".

Thực tế ở Vĩnh Phúc những năm qua có thể khẳng định, muốn xây dựng một nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc, trước hết phải bảo tồn và phát huy các giá trị văn hoá truyền thống, bao gồm cả di sản văn hóa vật thể (đình, đền, chùa, miếu...) và di sản văn hóa phi vật thể (lễ hội, ẩm thực, văn nghệ dân gian...). Bởi vì, các di sản văn hoá truyền thống chứa đựng trong đó lòng tự hào dân tộc, quê hương, khi được khơi dậy và phát huy, sẽ thúc đẩy mạnh mẽ sự tham gia ủng hộ một cách tự nguyện, sáng tạo và hiệu quả của đông đảo quần chúng nhân dân không

chỉ đối với sự nghiệp bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa, mà còn đối với toàn bộ quá trình phát triển kinh tế - văn hóa - xã hội của quê hương. Nhiều công trình tu bổ, tôn tạo di tích lịch sử văn hoá, nhiều cây số đường giao thông nông thôn, nhà văn hoá thôn (làng), bản được xây dựng với kinh phí rất lớn đều do nhân dân tự nguyện đóng góp, là những minh chứng cụ thể và rất xác thực về điều đó.

Thực tế cũng cho thấy, việc quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị các di sản văn hoá truyền thống của dân tộc trên quê hương Vĩnh Phúc trong những năm qua bước đầu đã đạt được những hiệu quả nhất định. Kho tàng di sản văn hoá vật thể và phi vật thể đã và đang được kiểm kê, phân loại, nghiên cứu một cách toàn diện, trên cơ sở đó, đánh giá đúng thực trạng và diện mạo của văn hoá truyền thống Vĩnh Phúc, làm cơ sở cho việc xây dựng và triển khai kế hoạch đầu tư bảo tồn và khai thác phát huy. Các di tích, danh thắng tiêu biểu lần lượt được đưa vào quy hoạch trọng điểm để tiến hành tu bổ, tôn tạo một cách khoa học, hiệu quả. Đồng thời, từng bước phục hồi các lễ hội truyền thống; lưu truyền, phát triển các làn điệu dân ca, kế thừa phát huy những phong tục tập quán tốt đẹp của cộng đồng làng xã trong việc xây dựng đời sống văn hoá ở cơ sở, góp phần hiện đại hoá nông nghiệp nông thôn. Những thuần phong mỹ tục, những hương ước, gia phong, tục lệ tốt đẹp của làng xã cũng đã được sưu tầm, khôi phục và sửa đổi cho phù hợp với đời sống và pháp luật hiện hành, thể hiện trong các bản hương ước, quy ước mới của các làng, thôn trong phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hoá...

Với những thế mạnh về kinh tế đang trên đà phát triển, tiềm lực dồi dào về văn hoá truyền thống, các cấp uỷ đảng, chính quyền, đoàn thể và nhân dân Vĩnh Phúc đã và đang phấn đấu thực hiện tốt nhất lời căn dặn của Chủ tịch Hồ Chí Minh khi Người về thăm Vĩnh Phúc, ngày 2/3/1963 "... làm cho Vĩnh Phúc thành một trong những tỉnh giàu có, phồn vinh nhất ở miền Bắc nước ta".

H.T.K